

(<https://radio808.com>)

🕒 30. kolovoza 2023.

✍️ Emisije (<https://radio808.com/category/emisije/>), MARIJA JURIĆ ZAGORKA: NOVINARKA – SUFRAŽETKINJA – ŽRTVA (<https://radio808.com/category/marija-juric-zagorka-novinarka-sufrazetkinja-zrtva/>), Nekategorizirano (<https://radio808.com/category/nekategorizirano/>), Tjedan na 808 (<https://radio808.com/category/tjedan-na-808/>)

Pljuska je bila moj prvi dodir s novinama! – napisala je Zagorka u svojim „sličicama iz doživljaja žene-novinara“

Točan datum Zagorkina rođenja – 2. ožujka 1873. – otkriven je prije 44 godine, ali na njezinoj nadgrobnoj ploči s desne strane ulaza u crkvu Krista Kralja na zagrebačkome Mirogoju još uvijek piše pogrešan datum: 1. ožujka 1879.

Piše: Diana KUČINIĆ

Jedan od brojnih apsurdna, kontradiktornosti i tajni kojima je ovijena biografija Marije Jurić Zagorke nalazi se već i u datumu njezina rođenja, koji ona, koliko je poznato, u svojim autobiografskim zapisima nikada nije spomenula. U literaturi su se kao godine Zagorkina rođenja navodile 1873., 1876. ili 1879., a o datumu se nagađalo.

Da je **Marija Jurić Zagorka** rođena 2. ožujka 1873. u plemićkoj kuriji Negovec pokraj Vrbovca, prvi je – 1979. godine u Leksikonu pisaca Jugoslavije (izdanje Matice srpske u Novom Sadu, svezak 2, str. 680) – objavio **Antun Tonček Kozina**, krapinski učitelj, muzealac, publicist i novinar, koji se cijeli život vrijedno bavio istraživanjem povijesti Hrvatskoga zagorja. Kozina je u Matičnoj knjizi rođenih Župe Vrbovečki Rakovec (vođenoj na latinskom jeziku) za godine 1858. do 1878. na stranici 224. u retku broj 19 pronašao da je Marija Jurić, krsnim imenom Marianna, kći Josipe rođ. Domin i Ivana Jurića, kasatora dobra Negovec u posjedu Ivana grofa Erdödyja, Marijina krsnoga kuma, rođena 2. ožujka 1873., a 3. ožujka je krštena. Krštenje je obavio rakovečki župnik Stjepan Valdec.

Na te je podatke deset godina kasnije, 1989. u Večernjem listu podsjetio **Milan Blašković**, a zatim ih je 1992. ponovno u Hrvatskom državnom arhivu izlistao i u Večernjem listu objavio novinar **Josip Grbelja**. Godine 2006. na Matičnu knjigu rakovečke župe i podatke o Zagorkinu rođenju još jednom upozorava i **Slavica Jakobović Fribec**.

Apsurd se krije u činjenici da je točan datum Zagorkina rođenja otkriven, dakle, prije 44 godine, a do danas na njezinoj nadgrobnoj ploči – iznad grobnice zaslužnih građana s desne strane ulaza u crkvu Krista Kralja na zagrebačkome Mirogoju – još uvijek piše pogrešan datum: 1. ožujka 1879. Ove godine obilježili smo 150. obljetnicu rođenja Marije Jurić Zagorke – 2. ožujka. Pa nije li prva europska profesionalna novinarka i najčitanija hrvatska književnica napokon zaslužila da joj Grad Zagreb ukleše točan datum rođenja na njezinom posljednjem počivalištu? Valjda će i to doći na red, budući da se crkva na Mirogoju obnavlja nakon potresa.

Zagorkina nadgrobna ploča na Mirogoju s pogrešnim datumom rođenja

Marija Jurić Zagorka rođena je u bogatoj kući upravitelja plemićkih imanja, u kojoj nije nedostajalo ničega – osim ljubavi i mira. Danas bismo rekli: u disfunkcionalnoj obitelji u kojoj su život djeci zagorčavali bolesno ljubomorna i psihički rastrojena majka Josipa (koja će kraj života dočekati u Zavodu za umobolne Stenjevec, današnjoj Klinici za psihijatriju Vrapče) i otac Ivan koji je autoritet pokazivao galamom i udarcima.

229

BRVATSKA
PARVA

Numerus Curra.	Annus, Mensis, Dies.		Baptisati		Parer.	
	Nativitas.	Collati Baptisatis.	Nomen.	num legitim? vel illegitim?	Nomen, Cognomen, Conditio.	Religio.
<i>Adjuvante Dei gratia annum 1873 post</i>						
1.	1873 2 Januarii	2 Januarii	Agatha	legitima	Emilia Salvia et Bartholomaeus Paschalis Agroverdi.	R.C.
2.	2 Januarii	3 Januarii	Maria	legitima	Marinus Bidini et Barbara n. Blasi. Agroverdi.	R.C.
3.	5 Januarii	6 Januarii	Franciscus	legitimus	Franciscus Francisci et Helena n. Geronzi. Alghero.	R.C.
4.	7 Januarii	7 Januarii	Blasius	legitimus	Simon Bone et Milla n. Malasini. flab.	R.C.
5.	17 Januarii	18 Januarii	Josephus	legitimus	Simon Bone et Milla et Maria n. Malasini. flab.	R.C.
6.	29 Januarii	29 Januarii	Blasius	legitimus	Franciscus et Rosa et Fran- cesca n. Scarpioni. flab.	R.C.
7.	29 Januarii	29 Januarii	Blasius	legitimus	Paulus Bone et Rosa et Bernardus Agriola.	R.C.
8.	31 Januarii	31 Januarii	Agatha	legitima	Franciscus Ligar et Ma- rianna n. Rossi. flab.	R.C.
9.	1 Februarii	1 Februarii	Blasius	legitimus	Franciscus et Rosa et Rosa et Agnes n. Rossi. flab.	R.C.
10.	5 Februarii	5 Februarii	Dorothea	legitima	Simon Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
11.	6 Februarii	6 Februarii	Josephus	legitimus	Franciscus et Rosa et Rosa et Agnes n. Rossi. flab.	R.C.
12.	30 Januarii	30 Januarii	Agatha	legitima	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
13.	10 Februarii	11 Februarii	Josephus	legitimus	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
14.	12 Februarii	12 Februarii	Francisca	legitima	Michael Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
15.	16 Februarii	16 Februarii	Francisca	legitima	Michael Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
16.	26 Februarii	26 Februarii	Virginio	legitimus	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
17.	1 Martii	1 Martii	Virginio	legitimus	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
18.	2 Martii	2 Martii	Josephus	legitimus	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
19.	2 Martii	2 Martii	Mariniana	legitima	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
20.	7 Martii	7 Martii	Josephus	legitimus	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
21.	11 Martii	11 Martii	Mariniana	legitima	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
22.	18 Martii	18 Martii	Josephus	illegitimus	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
23.	21 Martii	21 Martii	Georgius	legitimus flab.	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.
24.	27 Martii	27 Martii	Marina	illegitima	Franciscus Bone et Rosa et Maria n. Rossi. flab.	R.C.

1871

6. 4. 1. 8. 7.	Patronorum Nomen,	Baptisantis Nomen,	Observationes.	1871
Locus domicilii, et Numerus domalis.	Cognomen, Religio et Condicio.	Cognomen, Officium.		
<i>Christum natum incepimus, quem Deus dei factum!</i>				
Kaluar. d. 14.	Jacobus Stabed, un...	H. Valdek, d. 14.		
Andreas d. 16.	Fr. J. plam. St. Staba...	H. Valdek, d. 16.		
Agostus d. 18.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 18.		
Barbara d. 20.	Franciscus cum Agatha...	H. Valdek, d. 20.		
Diogenes d. 22.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 22.		
Barbara d. 24.	Fr. J. plam. et Barth...	H. Valdek, d. 24.		
Elisabet d. 26.	Agatha et Agatha...	H. Valdek, d. 26.		
Valeria d. 28.	Agatha et Barbara...	H. Valdek, d. 28.		
Agostus d. 30.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 30.		
Romuald d. 1.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 1.		
Andreas d. 2.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 2.		
Agostus d. 3.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 3.		
Barbara d. 4.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 4.		
Agostus d. 5.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 5.		
Agostus d. 6.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 6.		
Agostus d. 7.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 7.		
Agostus d. 8.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 8.		
Agostus d. 9.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 9.		
Agostus d. 10.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 10.		
Agostus d. 11.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 11.		
Agostus d. 12.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 12.		
Agostus d. 13.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 13.		
Agostus d. 14.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 14.		
Agostus d. 15.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 15.		
Agostus d. 16.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 16.		
Agostus d. 17.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 17.		
Agostus d. 18.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 18.		
Agostus d. 19.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 19.		
Agostus d. 20.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 20.		
Agostus d. 21.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 21.		
Agostus d. 22.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 22.		
Agostus d. 23.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 23.		
Agostus d. 24.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 24.		
Agostus d. 25.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 25.		
Agostus d. 26.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 26.		
Agostus d. 27.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 27.		
Agostus d. 28.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 28.		
Agostus d. 29.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 29.		
Agostus d. 30.	Franciscus et Agatha...	H. Valdek, d. 30.		

Matična knjiga rođenih župe Vrbovečki Rakovec, 1858.-1878., str. 224, red. br. 19; upisano je da je Marija Marianna Jurić rođena 2. ožujka 1873., a 3. ožujka je krštena.

Obitelj Jurić najprije je živjela na nekadašnjem Erdödyjevom imanju u Negovcu pokraj Vrbovca – gdje je Marija rođena, zatim na Rauchovim posjedima u Stubičkom Golubovcu, Lužnici pokraj Zaprešića i Šenjugovu (Šanjugovu) pokraj Svetog Križa Začretja, budući da je Zagorkin otac **Ivan Jurić** bio upravitelj imanja baruna **Geze Raucha**. Velik dio djetinjstva Zagorka je provela na imanju Šenjugovu, kamo se obitelj Jurić doselila iz Lužnice krajem 1879. sa troje djece: šestogodišnjom Marijom, dvogodišnjim Leonardom i Dragicom koja još nije imala ni godinu dana.

Malo je poznato da su Zagorkini roditelji imali još dvoje djece: mrtvorodenče godinu dana nakon Marije i Bertu Emiliju koja je rođena u Stubičkom Golubovcu 1876., a umrla sljedeće godine u Lužnici. Obitelj se (bez Zagorke koju su 1890. prisilno udali) oko 1895. preselila u Krapinu, a pet godina poslije Zagorkini su se roditelji rastali. Zagorku će najviše pogoditi smrt sestre Dragice koja je umrla 1897. u 19. godini, a s kojom je jedinom iz obitelji bila povezana.

Mala Marianna Jurić s majkom Josipom Domin koja je rođena u Samoboru, 12. ožujka 1844., a umrla 16. prosinca 1923. u Zavodu za umobolne Stenjevec, današnjoj Klinici za psihijatriju Vrapče; foto: Knjižnice grada Zagreba

U djetinjstvu se Zagorka na barunovim imanjima družila sa seljačkom i velikaškom djecom, voljela je igru u prirodi, ali najviše od svega voljela je čitati i pisati te slušati priče nadglednika imanja (špana) **Stjepana Tenšeka**, koje su rasplamsavale njezinu maštu.

Kad je Zagorku otac još kao šestogodišnju djevojčicu zatekao kako radozno lista njegove novine, umjesto pohvale zaradila je šamar. Evo kako je tu scenu opisala 1939., kad je, kako navodi novinar i publicist **Bora Đorđević**, počela pisati „film u riječima, sličice iz doživljaja žene-novinara“ pod naslovom „Tko ste Vi“:

„I danas mi je živo pred očima sličica: jak, plećat momak od bakra drži na ramenu veliku kuglu od porculana. Iz nje pada mlaz svjetla po stolu koji je pun ostataka od večere. Otac sjedi u naslonjaču. Pred sobom je razvio veliki papir i pilji u nj. Promatram ga preko ramena bakrenog momka s porculanskom svjetiljkom. Otac ne skida oči s onog velikog papira. Što je u njemu, kad ga tako nepomično gleda? U svojoj dječjoj stolici sjedim kao privezana i ukočeno promatram oca.

Uđe sluga i javi: „Špan je stigao“.

Otac spusti papir na stol, skine cviker i ode.

Sama sam. Za čas se dovučem k stolu i uspnem na stolac. Preda mnom je velika stranica papira, posuta crnim slovima.

Uzmem ga u ruke sa strahom i strepnjom. Nitko ne dolazi. Spustim glavu i uprem oči u slova. Poznajem samo pojedina velika slova koja su me naučili u igri. Što sad? Dosjetim se. Uzmem cviker, nataknem ga teškom mukom na nos, uzmem novine i prinesem ih k očima. Ali slova se rasplinuše u maglu. U istom se času otvore vrata. Prestrašena se trgnem – cviker padne na hrastov stol – staklo se raspukne. Oko mene se sve zavrti. Ništa ne vidim, ali osjetim... kako me na lijevom obrazu zapeče snažna – pljuska.

Kad se osvijestih, klečala sam u kutu i suzama ispirala užareno lice.

Pljuska je bila moj prvi dodir s novinama!“

Ne sjećam se, da mi je u životu ostao koji dojam tako trajan u duši, kao što je bio čas kad sam držala u ruci taj mali listić s tim potpisom i mojim prvim tiskanim uvodom – zapisala je Zagorka o svojem prvom tajnom uredničkom zadatku u listu „Zagorsko proljeće“

No, malo je Mariji znatiželja najprije ipak isplatila kad je barun Rauch, potaknut njezinom voljom za čitanje i učenje, odlučio da će je školovati. U prvi je razred krenula u dvorcu u Lužnici zajedno s plemićkom djecom iz susjedstva, a drugi i treći razred završila je u pučkoj školi u Rakovcu pokraj Vrbovca. Zatim su je upisali u Djevojačku osnovnu školu Družbe sestara milosrdnica u Zagrebu.

Dvorac Lužnica pokraj Zaprešića, gdje je Zagorka krenula u prvi razred. Dvorac je nakon smrti baruna Raucha njegova udovica Ana 1925. prodala sestrama milosrdnicama sv. Vinka Paulskoga. Foto: Dvorac Lužnica 1929.; izvor: Zaprešić. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.; <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66895>

Kreativna i željna pisanja, **Marija Jurić** u tajnosti je pisala tekstove za đačke novine „Zagorsko proljeće“, u kojima je objavila i svoj prvi politički članak o borbi za pravdu i slobodu čovjeka iz naroda, pod naslovom „Duh Matije Gupca optužuje“. Uz pomoć svojeg bratića Martina, koji je znao da njegova sestrična Marija potajno piše, bila je i urednica toga lista, skrivajući se iza muškog imena **M. Jurica Zagorski**. Zagorka je ovako opisala svoju sreću zbog prvog uredničkog posla:

„Stigli smo u vlastelinski dvorac baruna Raucha. Uz pomoć seljaka špana Tenšeka mogla sam pred roditeljima sakrivati svoju biblioteku na tavanu i prevrnuti sanduk pretvoriti u svoj pisaći stol. Na našu veliku radost otac se odvezao na drugo imanje, a mati u kupalište, pa sam tako mogla pod blaženom paskom stare dadilje i špana raditi. Odmah sam izvukla svoj crveni notes iz 1889. godine. Na nekoliko stranica napisala mi je majka vlastoručno naloge za kućanstvo. Dva listića dalje napisala sam članak o duhu Matije Gupca kako putuje po Zagorju da vidi, nije li uzalud dao svoju glavu, jesu li njegovi Zagorci shvatili, da je on prolio svoju krv kao sjeme slobode i pravice, a oni bi morali da to sjeme obrađuju, kako bi izrastao plod, jer sloboda i pravica nikome sama ne sjedaju u krilo.

Sada sam ovu misao obradila za uvodni članak koji je nosio naslov „Duh Matije Gupca optužuje – što kasnija pokoljenja nisu iskoristila prolivenu krv i još danas robuju“. Bratić je sve prepisivao, da se ne bi prepoznao ženski rukopis, odnosio u Krapinu i odande donosio đačke radove. Ja sam ih čitala, sređivala – ukratko mogu reći – urednikovala sve preko svojeg medija. Tako uređen list je odnio Ortner u Zagreb, ali je tiskara tražila preveliku cijenu za đačke džepove. No izdavači nisu očajavali, nego jednostavno prepisali tekst krasopisom i litografirali stotinu primjeraka. Bratić Martin donio mi je gotov primjerak pod naslovom: „Zagorsko proljeće“ – list za zagorsku mladež, glavni urednik M. Jurica Zagorski.

Đaci su prvi broj sjajno rasprodali i stekli novaca za tiskanje drugog broja, za koji sam već imala gotov čitav tekst. Svoj sam crveni notes s različitim idejama i prvi broj lista sakrivala u jastuk, da mi bude pri ruci, kad god zaželim da čitam i uživam.“

U kasnijim je godinama Zagorka sa sjetom zabilježila:

„Ne sjećam se, da mi je u životu ostao koji dojam tako trajan u duši, kao što je bio čas kad sam držala u ruci taj mali listić s tim potpisom i mojim prvim tiskanim uvodom.“

Neka te tvoj notes odvraća da ti, žena, ikada pokušaš pisati i da prosljediš ovakvo sramotno revoltersko mišljenje – zaprijetio je kotarski predstojnik 17-godišnjoj Zagorki

Ruševna kurija Šenjugovo pokraj Svetoga Križa Začretja, u kojoj je Marija Jurić Zagorka provela velik dio djetinjstva, srušena je do temelja 30. listopada 2012. Stanje kurije 2001. snimio je Marijan Tenšek, strastveni istraživač Zagorkine biografije. Brat njegova pradjeda bio je Stjepan Tenšek, nadglednik imanja (špan), s kojim je mala Zagorka provodila puno vremena, slušajući njegove priče.

Nakon što su njezin otac i njegov prijatelj, predstojnik tadašnjega kotara kojem je pripadalo imanje baruna Raucha, pronašli Zagorkine skrivene bilježnice i njezine „revolterske tekstove“, list „Zagorsko proljeće“ je zabranjen, a Zagorka je ovako zapisala svoje sjećanje na bukvicu koju joj je očitao kotarski predstojnik kad je imala sedamnaest godina:

„... gospodin kotarski predstojnik sjedi u naslonjaču. Pred njim stojim u sedamnaestoj godini života kao okrivljenik i slušam njegov ukor.

Još danas me obuzima užas – govorio je – od onog strašnog dana kad si ti, dvanaestogodišnje djevojče, okom u oko banu Hedervaryju pred čitavim plemstvom zagorja i predstavnicima oblasti promijenila moj

govor. Bio je to atentat na sve nas. Pretražili smo onda sve i pronašli da je tvoja školska torba bila spilja urotnika u kojoj su se održavali tajni sastanci tvojih revolterskih misli protiv vlade i vlastelinstva. Roditelji su pogriješili što su te od djetinjstva prepustili seoskoj družini na dvoru gdje si disala njihovim duhom pa te ni internatski odgoj u samostanu nije popravio. Evo, danas, tu na stolu leži corpus delicti: prvi broj omladinskog lista „Zagorsko proljeće“. Uvodni članak nosi naslov „Duh Matije Gupca optužuje – što kasnija pokoljenja nisu iskoristila prolivenu krv i još danas robuju“. Čitav list je pisan u tom duhu. To je tvoj drugi atentat na vlast, bana, njegovu vladu, na vlastelu i na zakon. Evo vidiš tvoj mali notes izdao te je da si ti pisac toga članka i ostalog štiva. „Zagorsko proljeće“ odnijela je zimska mećava, zabranio sam ga, a ti slušaj nesretno dijete: revolucionarno danas misle samo luđačke muške glave, a ženi je određen život pokornosti i nježnosti. Vraćam ti taj tvoj mali notes što smo ga našli skrivenog u kaminu da bi te jednom podsjetio na dane kada si počinjala sudbonosne atentate. Neka te tvoj notes odvraća da ti, žena, ikada pokušaš pisati i da proslijediš ovakvo sramotno revoltersko mišljenje jer ćeš onda učiniti najveći atentat na svoj vlastiti život.“

Ban porumeni, gospoda problijede, nečije ruke me srdito bace preko ograde tribine... a ja plivam u divnim valovima sreće pobjednika – sjeća se Zagorka svojeg revolucionarnog istupa pred banom Hedervaryjem

Kotarski se predstojnik u svojoj bukvi prisjeća i nemile zgrade kad je dvanaestogodišnja **Marija Jurić** svoj stav o aktualnoj politici hrabro iskazala na imanju baruna Raucha pred banom **Khuen-Héderváryjem**, promijenivši kraj pripremljenog govora i banu Mađaru ravno u brk uzviknula: „*Svijetli bane, spasite Hrvatsku od Mađara!*“, što je Zagorkina oca umalo stajalo posla upravitelja barunova imanja. Tu je scenu pak Zagorka opisala kao „najljepši dan svoga života“, kad su u šestom razredu Više djevojačke škole trebali napisati sastavak pod tim naslovom.

„U tišini dvorane tiho škripi četrdeset djevojačkih pera, samo moje još miruje. Uzalud traže misli natrag po vlastelinskim dvorovima – kojima je moj otac upravitelj – uzalud traže najljepši dan. Svaki je mračna slika

jada, suza nesretnog djetinjstva: žrtve obiteljske tragedije. Očajno gledam u prazan papir, sve uspomene vraćaju se i padaju kao ptice u letu tamom pustinje.

– Ne pišeš? – pita me učiteljica. – U tvom životu nema najljepšeg dana, možda ima barem jedan lijepi sretni čas? Samo jedan potpuno sretni čas?

Čas? Oh – da! Jedan lijepi sretni čas! – trenutak odahnem. Bio je takav čas nedavno, za vrijeme praznika. Svega se sjećam...

U zagorskom zatišju, u zelenom voćnjaku bijeli se dvorac. Pred njim na ledini vijencima iskićena tribina. Tu stoji visoko plemstvo i predstavnici u baršunastim i zlatom vezenim odorama. Četveroprežna kočija zaokreće s ceste i vozi visokog posjetnika Zagorju: bana Khuena-Hedervarya. Mužari s brežuljka pucaju, dižu se kalpaci gospode. Veliki župan, kotarski predstojnik i narodni zastupnik izriču pozdravne govore. A ja stojim uz ogradu tribine, gledam na ledini poredane seljake i družinu dvorca. Poznajem svakog. Znam svačije jade. Svake je večeri osamljeno, zapušteno dijete upravitelja vlastelinstva sjedilo uz seosku dadilju među družinom. I dok su umorne ruke ljuštile kukuruz, tihe tužaljke šaptale su o bespravnosti, siromaštvu, progonima, o njihovu bijednom životu. A sada, oni stoje tu poredani na ukras pri svečanom dočeku eksponenta Mađara, nosioca svih tiranija. U njihovim pogledima osjećam mržnju poniženja, jer su im naredili pozdravljati razbijača njihovih života i sreće. Svaki pogled kao da me pita: zar ćeš i ti, dijete naše, koje si često s nama proplakalo nad našom bijedom, sada u bjelini s cvijećem u ruci govorom slaviti grobara naše slobode. U meni dozrije odluka zamišljene osvete... Nestrpljivo čekam svršetak službenih govora, a onda...

Veliki župan Rubido uzme moju ruku, povede me i zaustavi pred omraženim i svemoćnim banom. I rekoh tačno prve rečenice kako mi ih je predstojnik napisao, a onda nastavim govor kako sam ga sama izmijenila i kličem povišenim glasom da čuje narod na ledini:

„Svijetli bane! Sav će vas narod blagosiljati, ljubiti, svijetli bane, spasite Hrvatsku od Mađara i vlastelinskih nepravdi – i svi će vam klicati – živio!“

Ban porumeni, gospoda probljede, nečije ruke me srdito bace preko ograde tribine... S ledine me gledaju oči blještave od zadovoljstva... a ja plivam u divnim valovima sreće pobjednika. Sreće, nikad još neosjećane, sreće poklonjene, beskrajne – jer moji su ugnjetavani siromašni prijatelji – oslobođeni i moja je sanjarska djetinjska mašta u taj san tako tvrdo vjerovala!“

Učiteljica je tada pohvalila Zagorkin talent za pisanje, što je Zagorku ohrabrilu da, osim bilježnica ispisanih brojnim tekstovima, sa četrnaest godina napiše i dramu s povijesnom tematikom iz rimskog doba „Kalista i Doroteja“ koju je – ne navodeći ime autorice – u školi izvela dramska družina za božićne blagdane.

Zagorka kao mlada djevojka, sa sestrom

Zagorka (desno) i njezina šest godina mlađa sestra Dragica (Lužnica, 26. veljače 1879. – Krapina, 14. studenoga 1897.) s kojom je jedinom u obitelji bila povezana, ali je umrla u 19. godini; foto: Memorijalni stan M. J. Zagorke

Zagorkina je kreativnost dobila krila – koja će joj u sedamnaestoj godini grubo odrezati roditelji, prisilivši je na udaju, ne bi li je spriječili u namjeri da piše, „sramoti ih i neprimjereno se ponaša“. No, tada je već iza nje ostalo, među ostalim, i nekoliko brojeva „Samostanskih novina“ koje je uspjela tijekom školovanja u samostanu potajice rukom napisati i koncem uvezati.

Novinarka koja se u Zagorki probudila u najranijem djetinjstvu nikad nije zamrla, ali put od djevojačkih „Samostanskih novina“ i đlačkog „Zagorskog proljeća“ do uređivanja „Ženskog lista“ i pokretanja vlastitih novina „Hrvatica“ 1939. godine bio je dug i posut trnjem, a njezina glad za ljubavlju, neutažena još u djetinjstvu, ostala je golema i vječna.

(nastavlja se)

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti.

Prethodni tekst (<https://radio808.com/hocu-li-ziva-docekati-sutrasnji-dan-pitala-se-zagorka-u-pismima-prijateljici-nekoliko-godina-prije-svoje-smrti/>)

< Prethodna objava (<https://radio808.com/hocu-li-ziva-docekati-sutrasnji-dan-pitala-se-zagorka-u-pismima-prijateljici-nekoliko-godina-prije-svoje-smrti/>)

Sljedeća objava >

IMPRESSUM

Nakladnik: Udruga "Multimedijalist"

Ulica Franje Petračića 6 (HUB385)

10000 Zagreb

Urednik elektroničke publikacije: Leo Hekman

Uredništvo: Dominik Janković, Jasmin Redžepagić i Gordan Antić

mail: info@radio808.com

mob: +385 99 540 9486

PRATITE NAS

(<https://www.facebook.com/radio808/>)

(<https://twitter.com/radio808/>) ^{PRETR}

(<https://www.youtube.com/channel/UCcaapzbbpKfCCQLXp-abulg>)

(<https://www.instagram.com/radio808/>)

AŽI STRANICU

RADIO808.COM 2018. // DEVELOPMENT BY PROGRAMIRANJEZAWEB.COM

([HTTP://PROGRAMIRANJEZAWEB.COM/](http://PROGRAMIRANJEZAWEB.COM/))